

Klimaatpakket “Fit for 55”: Gevolgen voor de werkgelegenheid in de EU in 2030

Inleiding

Een van de centrale strategische doelstellingen van de EU is ervoor te zorgen dat Europa het eerste klimaatneutrale continent wordt, met een nettonuluitstoot van broeikasgassen in 2050. Koolstofneutraliteit is een ambitieuze doelstelling die vraagt om langdurige en grootschalige investeringen. Met name zullen we de manier waarop we energie opwekken en gebruiken dramatisch moeten veranderen. Het beleid dat nodig is om de groene transitie te verwezenlijken, zal van sector tot sector zeer verschillende uitwerkingen hebben en de inkomens, de werkgelegenheid en de samenstelling van de arbeidsmarkt per land op uiteenlopende wijze beïnvloeden, doordat in sommige sectoren werkgelegenheid wordt gecreëerd, terwijl andere sectoren worden vernietigd. In juli 2021 heeft de Commissie een pakket voorstellen aangenomen om het beleid van de EU op het gebied van klimaat, energie, landgebruik, vervoer en belastingen klaar te maken voor de verwezenlijking van de emissiereductiedoelstelling van 55 % tegen 2030: “Fit for 55”. In dit verslag presenteren wij op basis van een wereldwijd macro-economisch model prognoses over de manier waarop het “Fit for 55”-beleidspakket tegen 2030 veranderingen teweeg kan brengen in de territoriale, de sectorale en de beroepsverdeling van de werkgelegenheid in de EU.

Beleidscontext

In het streven van de EU om tegen 2050 koolstofneutraal te worden, is 2030 een cruciaal tussentijdstation. In 2021 hebben EU-beleidsmakers ambitieuzere tussentijdse decarbonisatiedoelstellingen vastgesteld dan voorheen en hebben zij het beleid dienovereenkomstig geactualiseerd. De belangrijkste doelstelling van het “Fit for 55”-beleidspakket is om tegen 2030 een vermindering van de broeikasgasemissies met 55 % te bereiken ten opzichte van

het niveau van 1990 (de oorspronkelijke doelstelling was een vermindering met 40 %). Het “Fit for 55”-pakket is een complex pakket voorstellen met tal van werkingssferen: het breidt het toepassingsgebied van het EU-emissiehandelsstelsel uit, omvat naar boven bijgestelde streefcijfers voor het gebruik van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, voorziet in een mechanisme voor koolstofgrenscorrectie en scherpt de emissienormen voor auto's en voertuigen aan.

Het pakket is ook een stapsgewijze reeks beleidsverbintenissen. Zo zijn de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement in 2023 voorlopig overeengekomen om de bijdrage van hernieuwbare energiebronnen aan het totale energieverbruik tegen 2030 verder te verhogen (van 32 %, zoals oorspronkelijk overeengekomen in 2018, naar 42,5 %). Een anticiperende analyse van de gevolgen van de ontwikkeling van het EU-klimaatbeleid voor de samenstelling van de werkgelegenheid op de arbeidsmarkten van de EU levert essentiële gegevens voor beleidsmakers die ervoor moeten zorgen dat de groene transitie een rechtvaardige transitie is.

Belangrijkste bevindingen

- De meeste prognoses van de werkgelegenheidseffecten van het decarbonisatiebeleid in de EU laten een zeer bescheiden nettogroei zien, die zelden veel meer dan 0,5 % bedraagt ten opzichte van het referentiescenario.
- Volgens onze ramingen, die gebaseerd zijn op het macro-economische model GEM-E3-FIT, zullen de werkgelegenheidseffecten van de hoofdlijnen van het “Fit for 55”-beleid in het gespecificeerde hoofdmodel waarschijnlijk marginaal positief zijn voor de EU als geheel. Naar verwachting zullen er als gevolg van het “Fit for 55”-pakket in de EU-lidstaten netto 204 000 banen worden gecreëerd bovenop de basisgroei van de werkgelegenheid van netto 6,7 miljoen nieuwe banen tussen 2019 en 2030.

- De werkgelegenheidseffecten variëren tussen regio's en landen naargelang de koolstofintensiteit van hun industrie enerzijds en hun vermogen om vergroeningsmogelijkheden te benutten anderzijds. De kans op negatieve werkgelegenheidseffecten zijn groter in sommige Midden- en Oost-Europese landen (bijvoorbeeld Polen en Roemenië), en in regio's met een relatief hoog aantal werknemers dat nog in de winningsindustrie werkzaam is, terwijl positieve werkgelegenheidseffecten worden verwacht in Zuid-Europese landen (met name Spanje en Italië) en regio's met natuurlijke rijkdommen (wind en zon), een ontwikkelde energie-efficiëntie-infrastructuur en capaciteit om apparatuur voor hernieuwbare energie te produceren.
- De bouwsector zal qua werkgelegenheid waarschijnlijk het meest profiteren, doordat banen ontstaan op het gebied van verbetering van de energie-efficiëntie en de ontwikkeling van hernieuwbare energiec capaciteit. Ook zal de werkgelegenheid in de dienstverlening toenemen, aangezien de relatieve prijzen een verschuiving in de structuur van de economie naar "schonere" sectoren bevorderen, waardoor de verschuiving van werkgelegenheid naar de dienstensector wordt versterkt.
- Hoewel de totale werkgelegenheid naar verwachting tegen 2030 zal toenemen, betreft het verwachte kleine positieve werkgelegenheidseffect van "Fit for 55" vooral banen met middellage en middelhoge lonen waarvoor geen tertiaire kwalificaties vereist zijn.
- De verwachte effecten op de werkgelegenheid zijn afhankelijk van details van de beleidsuitvoering. Zo zal de toename van de productie en de werkgelegenheid potentieel groter uitvallen in een context van een specifiek klimaatgerelateerd fiscaal beleid waarin koolstofinkomsten worden gerecycled om de belasting op arbeid te verlagen. Dergelijke inkomsten kunnen ook worden gebruikt ter ondersteuning van de omscholing die nodig is om de verplaatsing van werkgelegenheid naar minder koolstofintensieve sectoren en beroepen te faciliteren.
- De financieringsbron voor de grote kapitaalinvesteringen die de groene transitie vereist, is ook een belangrijke bepalende factor voor de vraag of het "Fit for 55"-beleid in de praktijk een positief of negatief werkgelegenheidseffect zal sorteren. Wanneer er middelen beschikbaar komen zonder dat deze bestaande investeringsplannen tenietdoen, zijn de macro-economische gevolgen positief. Wanneer de financiering van vergroeningsinvesteringen echter niet op leningen is gebaseerd, zal naar verwachting zowel de productie als de werkgelegenheid dalen, zij het in geringe mate.
- Beleid gericht op het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen zal per sector en per beroep uiteenlopende effecten hebben op de werkgelegenheid, doordat de vraag naar bepaalde kwalificaties zal toenemen en die naar andere zal afnemen. Het beleid moet daarom hand in hand gaan met onderwijs-, opleidings- en werkgelegenheidsbeleid om werknemers de nodige vaardigheden en competenties aan de hand te doen om bij te kunnen dragen aan de collectieve decarbonisatie-inspanningen.

Beleidsadviezen

- Hoewel de totale prognose voor het werkgelegenheidseffect van "Fit for 55" voor 2030 licht positief is, zijn de absolute gevolgen van het "Fit for 55"-beleid voor de werkgelegenheid groter in de negatief getroffen regio's – bijvoorbeeld in Poolse en Roemeense regio's met een relatief hoog aantal werknemers in de mijnbouw en winningsindustrie – terwijl de positieve werkgelegenheidseffecten meer verspreid zijn over de regio's. Dit pleit voor een regiogerichte financiering van ondersteunende maatregelen, zoals de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie.

Aanvullende informatie

Het volledige verslag, getiteld *Fit for 55 climate package: Impact on EU employment by 2030*, is beschikbaar op <https://eurofound.link/ef23009>

Onderzoeksleider: John Hurley

information@eurofound.europa.eu